

JUBILEJI

BRANKO BOŽIČ — ŠESTDESETLETNIK

Branko Božič se je rodil 5. oktobra 1927 v Ljubljani, kjer je po končani osnovni šoli nadaljeval šolanje na I. gimnaziji. Mladost in leta okupacije je preživel na Viču pri starših, kamor se je tudi kasneje po preselitvi v Kamnik, kjer živi še sedaj, rad vračal. Po osvoboditvi je bil od maja 1945 do marca 1947 v jugoslovanski ljudski armadi, najprej v Levstikovi in Gubčevi brigadi, nato pa v II. brigadi II. divizije KNOJ. Po vrnitvi iz JLA je od leta 1947 do 1950 služboval na Ministrstvu za gozdarstvo in lesno industrijo. V letih 1950 do 1954 je študiral na oddelku za zgodovino filozofske fakultete v Ljubljani, kjer je diplomiral iz narodne in obče zgodovine. Zgodovino je poučeval najprej na Vojaški akademiji v Ljubljani, nato je bil od leta 1956 do 1965 profesor in ravnatelj na osnovni šoli in gimnaziji Ljubljana-Vič. Vseh naslednjih 23 let je posvetil pedagoškemu delu na ljubljanski Pedagoški akademiji. Leta 1964 se je namreč dotedanja Višja pedagoška šola preuredila v Pedagoško akademijo. To je bil čas, ko so prenehala obstajati učiteljska, ki so se spremenila v pedagoške gimnazije, Pedagoška akademija pa se je pričela širiti, saj je poleg dotedanjih predmetnih področij pridobila še nova. Potrebe po nastavitvi novih stalnih predavateljev na Pedagoški akademiji so naraščale in tako je bil Branko Božič leta 1965 izvoljen za profesorja višje šole (kasneje višjega predavatelja) za predmet zgodovina jugoslovanskih narodov. Pred njim so na VPŠ ta predmet predavali Bogdan Binter (starejšo zgodovino jugoslovanskih narodov), Jože Hainz (novejšo zgodovino jugoslovanskih narodov), Ferdo Gestrin (slovensko zgodovino), Vasilij Melik (najprej slovensko, potem tudi južnoslovansko zgodovino), Metod Mikuž (obdobje med vojnama in NOB). Vsi razen J. Hainza so bili honorarni predavatelji. V tem času je pričelo število študentov zgodovine naraščati in je nenehno raslo vse do ukinitve tega študija v študijskem letu 1987/88.

Branko Božič ni bil le predavatelj, ampak vrsto let tudi eden vodilnih delavcev Pedagoške akademije. V študijskem letu 1969/70 je bil izvoljen za direktorja akademije in je to funkcijo opravljal do leta 1973. Kasneje je še dvakrat vodil akademijo kot njen dekan in sicer v letih 1979—1981 in 1985—1987. Veliko let je predaval tudi na Višji upravni šoli in na Politični šoli CK ZKS v Ljubljani. Mnoge generacije ga poznajo kot odličnega predavatelja in strokovnjaka. Večkrat je predaval tudi na seminarjih, ki so bili namenjeni učiteljem zgodovine na osnovnih in srednjih šolah.

Ceprav je bil Branko Božič ves čas polno angažiran s pedagoškim delom, je širrom Slovenije in Jugoslavije znan kot eden vodilnih dolgoletnih delavcev in vzpodbujevalcev gasilstva. Član gasilske organizacije je postal že leta 1938. Od leta 1950 dalje je opravljal v njej razne naloge. Bil je med drugim tajnik in predsednik Okrajne gasilske zveze Ljubljana, član predsedstva Gasilske zveze Slovenije in nato od leta 1963 njen podpredsednik. Leta 1976 je postal predsednik Gasilske zveze Slovenije in to funkcijo opravlja še sedaj. Eno mandatno dobo (1985—1986) je bil predsednik Gasilske zveze Jugoslavije. Pomemben je tudi njegov delež pri osnovanju Slovenskega gasilskega muzeja v Metliki.

Opravljal je še številne druge odgovorne naloge, med drugim je bil podpredsednik odbora sindikata prosvetnih delavcev, predsednik mestnega sindikata družbenih dejavnosti v Ljubljani, tajnik občinskega odbora SZDL Ljubljana Vič-Rudnik, član predsedstva občinske konference SZDL Kamnik, predsednik Temeljne izobraževalne skupnosti Kamnik, član odbora Zgodovinskega društva za Slovenijo itd. Je častni občan občine Metlika, nosilec reda dela s srebrnim vencem in reda zaslug za narod s srebrno zvezdo.

Obsežno je tudi Božičevo znanstveno in strokovno delo na področju zgodovino-pisja. Pri njem opazimo veliko smisla za pregledna in sintetična dela o slovenski zgodovini. Ze leta 1969 je pri Prešernovi družbi objavil Zgodovino slovenskega naroda, kjer je v zgoščeni in dovolj razumljivi obliki tudi za širok krog bralcev prikazal slovensko zgodovino od naselitve do konca zadnje vojne. Leta 1980 je pri Državni založbi Slovenije izdal nekoliko razširjeno delo Oris zgodovine Slovencev, kjer je segel od prazgodovine na naših tleh do šestdesetih let 20. stoletja. Precejšen poudarek je na zgodovini Slovencev od prve svetovne vojne dalje, ki obsega dobro tretjino knjige. Poleg politične zgodovine podaja tudi krajši oris gospodarskega stanja in pregled kulturnega življenja na Slovenskem v preteklih stoletjih. Skupaj z Jankom Pleterskim je napisal Politično in socialno zgodovino Jugoslavije (1975). Delo je nastalo kot učbenik za srednjo politično šolo in skuša zapolniti vrzel pri poznavanju novejšje jugoslovanske zgodovine. Božič je napisal drugi del te knjige, od pristopa Jugoslavije k trojnemu

paktu do povojnega razvoja Jugoslavije. Z vprašanjem delavskega gibanja in razvoja socialistične revolucije v Jugoslaviji se je ukvarjal tudi v več drugih razpravah. Skupaj s Tomažem Webrom je dopolnil in uredil slovensko izdajo Zgodovine v slikah.

Kot dolgoletni vodilni član gasilske organizacije se je Branko Božič že zgodaj pričel ukvarjati tudi z njeno zgodovino. Leta 1968 je izšla knjiga Razvoj gasilstva na Slovenskem. V njej je prikazal požarno brambo, požarne katastrofe na Slovenskem ter zlasti organizirano gasilstvo pri nas. Pravkar je izšlo novo obsežno delo s tega področja. V vrsti člankov in razprav, ki jih je objavljala pretežno v društvenem glasilu, je osvetlil vlogo množične in humanitarne gasilske organizacije na našem ozemlju in posegel tudi nazaj v zgodovino. Pisal je o požarnih redovih, požarni službi, gasilskem tisku, ukvarjal pa se je tudi s problematiko političnih bojev v gasilski organizaciji, zlasti v obdobju med obema vojnama. Objavil je vrsto zanimivih dokumentov iz zgodovine gasilstva, posebej pa naj opozorim na bibliografijo o zgodovini gasilskih društev, ki jo je pripravil za Gasilski vestnik pod naslovom Iščemo kronike gasilskih društev (1987). To je kratek pregled doslej objavljenih historiatov gasilskih društev, navedena dela pa so urejena po abecednem redu krajev. Nenazadnje je treba omeniti velik Božičev prispevek k pouku zgodovine na naših osnovnih in srednjih šolah. Je namreč soavtor več učbenikov za zgodovino in to za šesti in osmi razred, za tehnične šole, pa tudi za srednje usmerjeno izobraževanje. Doživeli so več izdaj in ponatisov. Prav tako je pisec številnih sestavkov, ki segajo na področje vzgoje in izobraževanja, o vsklajevanju pouka književnosti in zgodovine (1961), o pouku zgodovine na naših šolah (1972), o Pedagoški akademiji (1972, 1973) itd.

Ob tem kratkem pregledu Božičevega mnogovrstnega dela in udejstvovanja in ob dejstvu, da ima še polno načrtov za bodoče delo, mu ob šestdesetletnici želimo predvsem zdravja, da bi vse svoje načrte lahko uresničil.

IZBRANA BIBLIOGRAFIJA BRANKA BOŽIČA

Starejše biografije in bibliografije so bile objavljene v publikacijah Bibliografije rednih učiteljev Pedagoške akademije, Ljubljana 1978, str. 8—13; Biografije in bibliografije univerzitetnih učiteljev, znanstvenih delavcev in sodelavcev, tretja knjiga, II. del (1966—1976), str. 1305—1307. V pričujoči bibliografiji so zajeta predvsem pomembnejša zgodovinska dela, ne pa tudi razni aktualni in priložnostni članki in številni uvodniki v Gasilskem vestniku, skripta za potrebe študentov, prispevki v Prosvetnem delavcu ipd.

Splošna dela o slovenski zgodovini

1. Kronološki pregled dogodkov v Ljubljani v prvi polovici 1942. leta. — Letopis Muzeja narodne osvoboditve 2, 1958, str. 265—303. (Skupaj z L. Čarnijem, M. Kacin idr.)
2. Zgodovina slovenskega naroda. — Ljubljana 1969, 301 str.
3. Politična in socialna zgodovina Jugoslavije. — Maribor 1975, 182 str. (Marksistična knjižnica, 2. Skupaj z J. Pleterskim.)
4. Delavsko gibanje in socialistična revolucija v Jugoslaviji. — Ljubljana 1978, 62 str. (Dopisna šola marksizma, Politična šola CK ZKS. Ponatis 1981.)
5. Oris zgodovine Slovencev. — Ljubljana 1980, 191 str.
6. Delavsko gibanje in Zveza komunistov Jugoslavije. — Maribor 1984, 294 str. (Marksistična knjižnica, 16. Skupaj z J. Pleterskim.)

Zgodovina gasilstva

1. Kratek pregled zgodovine slovenskega gasilstva. — Gasilski vestnik 1956, str. 10—14, 39—44.
2. Ob 100-letnici požara Cukrarne v Ljubljani. — Gasilski vestnik 1958, str. 254—255.
3. Požarna služba v dobi Francozov. — Gasilski vestnik 1958, str. 282.
4. Gasilska služba v starem in srednjem veku. — Gasilski vestnik 1960, str. 57—58.
5. Požarne katastrofe na Slovenskem. — Gasilski vestnik 1960, str. 95—96.
6. Požarni redi na Slovenskem. — Gasilski vestnik 1960, str. 114—117.
7. Ustanovitev prostovoljne gasilske organizacije na Slovenskem. — Gasilski vestnik 1960, str. 186—189.
8. Borba za uveljavljanje slovenskega vpliva v gasilstvu. — Gasilski vestnik 1960, str. 145—147.
9. Prva pravila prostovoljnega gasilstva. — Gasilski vestnik 1960, str. 332—333.
10. Rast slovenskega gasilstva do prve svetovne vojne 1914. leta. — Gasilski vestnik 1960, str. 235—237.

11. Jugoslovanska gasilska zveza v Ljubljani. — *Gasilski vestnik* 1960, str. 367—370.
12. Gospodarski problemi Jugoslovanske gasilske zveze. — *Gasilski vestnik* 1961, str. 105—108.
13. Iz zgodovine gasilstva. — *Gasilski vestnik* 1961, str. 134—146.
14. Vseslovanski kongres v Ljubljani leta 1930. — *Gasilski vestnik* 1961, str. 300—301.
15. Razvoj gasilskega orodja in opreme. — *Gasilski vestnik* 1961, str. 137—139.
16. Ob 100-letnici gasilske organizacije v Jugoslaviji. — *Gasilski vestnik* 1964, str. 220—223.
17. 70 let gasilskega tiska. — *Gasilski vestnik* 1967, str. 6—10.
18. II. jugoslovanski gasilski kongres 1939. leta. — *Gasilski vestnik* 1967, str. 269—270, 329—331.
19. **Razvoj gasilstva na Slovenskem.** — Ljubljana 1968, 260 str.
20. Sto let gasilstva na Slovenskem. — *Gasilski vestnik* 1968, str. 50—55.
21. VI. skupščina Gasilske zajednice leta 1940. — *Gasilski vestnik* 1968, str. 92—94.
22. Iz zgodovine gasilstva. — *Gasilski vestnik* 1967, str. 40—41, 110—111; 1968, str. 30—31; 1969, str. 123—124, 237—240.
23. Kako je bilo pred sto leti. — 100 let gasilske organizacije na Slovenskem 1969, str. 22—27.
24. Dvajset let Gasilske zveze Slovenije. — *Gasilski vestnik* 1969, str. 324—350.
25. Prostovoljno gasilstvo. Sto let. — Delo 5. in 12. julija 1969.
26. Iz kronike požarov. — *Letopis Slovenskega gasilskega muzeja* 1972, str. 68—71.
27. Politični boji v gasilstvu pred 35 leti. — *Letopis Slovenskega gasilskega muzeja* 1972, str. 16—20.
28. »Gasilec« o delovanju društev. — *Letopis Slovenskega gasilskega muzeja* 1972, str. 22—25.
29. Nastanek gasilskega društva Vič. — 100 let gasilskega društva Ljubljana-Vič 1972, str. 5—55.
30. 30 let gasilske organizacije Slovenije. — *Gasilski vestnik* 1976, str. 176—183.
31. 35 let naše založniške dejavnosti. — *Gasilski vestnik* 1981, str. 370—376.
32. Začetki gasilskega tiska. — *Gasilski vestnik* 1981, str. 378—379.
33. O prvi ženski gasilski enoti. — *Gasilski vestnik* 1983, str. 308—310.
34. Zbiranje naprednih sil v obdobju ljudske fronte. — *Gasilski vestnik* 1984, str. 26—28.
35. Karel Perdih-Žar — gasilec in partizan. — *Gasilski vestnik* 1984, str. 55—56.
36. Po Slovenskem gasilskem muzeju v Metliki. — *Gasilski vestnik* 1984, str. 126—127, 158—159, 201—202.
37. Razstavi paviļon v Metliki odprt. — *Gasilski vestnik* 1984, str. 260—261.
38. Intervju z Brankom Božičem. — *Gasilski vestnik* 1986, str. 6—9, 43—45, 75—78.
39. Iz naše preteklosti. — *Gasilski vestnik* 1986, str. 215—216 (o gasilskih društvih pred prvo svetovno vojno).
40. Ob jubileju našega tiska. — *Gasilski vestnik* 1987, str. 147—149.
41. Išćemo kronike gasilskih društev. — *Gasilski vestnik* 1987, str. 384—386 (bibliografija).
42. **Gasilstvo na Slovenskem do leta 1941.** — Ljubljana 1988, 297 str.

Učbeniki in šolska problematika

1. Vsklajevanje pouka književnosti in zgodovine. — Novi pogledi na pouk književnosti in literarne teorije v gimnazijah. Ljubljana 1961, str. 4—20.
2. Pedagoška akademija — njena vloga in vzgojnoizobraževalna praksa. — Vzgoja in izobraževanje 1972, št. 4, str. 30—33.
3. Pouk zgodovine na naših šolah. — *Sodobna pedagogika* 1972, str. 365—368.
4. Zgodovina za tehniške šole. — Ljubljana 1972, 283 str. (Ponatisi: 1974, 1976, 1978, 1980. Skupaj s Š. Trojarjem.)
5. Zgodovina za osmi razred osnovne šole. — Ljubljana 1973, 152 str. (Ponatisi: 1976, 1977, 1978, 1979, 1980, 1981, 1982, 1983, 1985, 1986. Skupaj s T. Webrom.)
6. Priročnik za delo pionirjev in mladine v gasilskih organizacijah. — Ljubljana 1974, 104 str. (Več avtorjev.)
7. 25 let Pedagoške akademije v Ljubljani 1947—1972. — Ljubljana 1973, 108 str. (urednik in soavtor).
8. Zgodovina za šesti razred osnovne šole. — Ljubljana 1976, 159 str. (Ponatisi: 1978, 1979, 1980, 1981, 1983, 1984. Skupaj s T. Webrom.)
9. Zgodovina 2-2. Druga svetovna vojna in svet po njej. — Ljubljana 1978, 108 str. (Srednje usmerjeno izobraževanje. Skupaj s T. Webrom in J. Prunkom.)
10. Zgodovina 2. Novejša zgodovina. — Ljubljana 1978, 137 str. (Srednje usmerjeno izobraževanje. Ponatisi: 1980, 1981. Skupaj s T. Webrom in J. Prunkom.)

11. Zgodovina 2. — Ljubljana 1982, 174 str. (Srednje izobraževanje. Skupna vzgojnoizobrazbena osnova. Ponatisi: 1983, 1986, 1987. Skupaj s T. Webrom.)
12. Storia per la sesta classe. — Ljubljana 1981, 246 str. (Skupaj s T. Webrom.)
13. Zgodovina za šesti razred (nova izdaja). — Ljubljana 1985, 162 str. (Ponatisi: 1986, 1987. Skupaj s T. Webrom.)
14. Zgodovina za osmi razred (nova izdaja). — Ljubljana 1987, 175 str. (Skupaj s T. Webrom.)
15. Priročnik za mentorje pionirjev in mladine v gasilskih organizacijah in osnovnih šolah. Ljubljana 1987, 267 str. (Več avtorjev.)

Olga Janša-Zorn

TOMAŽ WEBER — ŠESTDESETLETNIK

Tiho in skromno je lansko leto (24. oktobra 1987) v krogu svojih znancev in prijateljev slavil 60. rojstni dan priznani slovenski zgodovinar, metodik in profesor na Pedagoški akademiji v Ljubljani Tomaž Weber. Rodil se je v Ljubljani. Po končani gimnaziji se je vpisal na študij medicine. Kaj kmalu je spoznal, da študij traja pre dolgo in da za to nima denarja, saj je po smrti matere ostal brez vsakih sredstev za preživljanje. Nekaj časa se je zaposlil, toda sla po znanju mu ni dala miru in tako se je vpisal na Filozofsko fakulteto, na oddelek za zgodovino, saj je lahko ta študij končal tudi ob delu. Odločitev je bila prav gotovo zelo koristna, saj je slovensko zgodovinopisje tako dobilo izredno marljivega in prizadevnega strokovnjaka. Tudi sedaj je moral trdo delati, saj ni imel štipendije, preživljati pa je moral še družino. Sprejel je vsako občasno delo, prepisoval skripta, premetaval premog na železnici, bil odrski delavec in opravljal vsa druga opravila, samo da bi se preživel. Vendar je vztrajal in ni odnehal. Po koncu II. svetovne vojne je bil med prvimi, ki so se udeležili mladinskih delovnih akcij. Srečamo ga med graditelji mladinske proge Brčko—Banoviči, pozneje pa je bil celo komandant kozjanske mladinske delovne brigade. Na univerzi je bil med vzornimi študenti, kljub temu, da je moral trdo delati za vsakdanji kruh. Vse izpite je opravljal v rednem roku in prav rad vsakomur priskočil na pomoč.

Po končanem študiju je delal najprej na gimnaziji v Stični. Tukaj je vzgajal mladi rod, mu vcepljal zgodovinske misli in posredoval bogato znanje zgodovine. Kmalu zatem ga srečamo v Ljubljani na osnovni šoli Oskar Kovačič, leta 1965 pa mu je bila zaupana velika odgovornost, saj je postal direktor Zavoda za prosvetno-pedagoško službo Ljubljana II. Tudi tukaj se je vneto vključil v delo. Skrbel je za razvoj šol, njihovo dejavnost, delal z ravnatelji in si prizadeval za čimboljše učne uspehe. Po preureditvi pedagoške službe v Ljubljani je postal pedagoški svetovalec na Zavodu za šolstvo in sicer za predmet zgodovina in geografija. Tukaj je v delu dobesedno izgoraval. Skrbel je za pripravo učnih načrtov, strokovno izpopolnjevanje učiteljev, vodil hospitacijske šole, skrbel za opremljenost šol z didaktičnimi pripomočki, skliceval aktivne in podobno. Ko je obiskoval šole, so ga učitelji spoštovali, cenili so njegovo znanje, poštenost in doslednost. Imel je lep odnos do ljudi. Vsakomur je znal svetovati in pomagati. Leta 1971 je postal profesor metodike pouka zgodovine na Pedagoški akademiji v Ljubljani. Tukaj vzgaja mladi rod bodočih zgodovinarjev.

Na Pedagoški akademiji je bil dvakrat izvoljen za prodekana. Izredno dragocena je njegova publicistična dejavnost. Njegova bibliografija obsega 34 knjižnih del. Je soavtor številnih učbenikov: Spoznavanje družbe za 4. in 5. razred osnovne šole. Tu je moral orati ledino, saj Slovenci doslej še nismo imeli tovrstnega učbenika. Prav tako je soavtor učbenika Zgodovina 6 in Zgodovina 8. Napisal je tudi temelje zgodovinske didaktike in didaktike spoznavanje družbe. Za osnovno šolo je pripravil celoten didaktični komplet za pouk zgodovine (delovne zvezke, diapozitive in folije). Tega izredno dragocenega gradiva so bili učitelji veseli, saj jim bogati pouk. Sodeloval je pri uvajanju grafoskopov v osnovne šole in postavil temelje didaktičnega filma v Sloveniji. Napisal je 65 člankov, razprav in ocen. Pisal je v Sodobni pedagogiki, Vzgoji in izobraževanju (bil je prvi odgovorni urednik te revije), Nastavi istorije, Jugoslovanskem zgodovinskem časopisu, Zgodovinskem časopisu in drugod. Njegovo delo sega tudi na področje mladinske literature. Pri tem naj omenimo knjigo od Vikingov do astronautov, ki je prevedena tudi v madžarščino, pripravljen pa je tudi prevod v ruščino. Pri Državni založbi Slovenije je bil urednik publikacije Zgodovina v slikah, ki je obsegala 15 knjig. Napisal je v sodelovanju s prof. Brankom Božičem učbenik Zgodovina 2 za srednje izobraževanje.

Svojo bogato strokovno znanje prenaša na učitelje na seminarjih, več referatov pa je imel tudi na simpozijih in kongresih zgodovinarjev. Sodeloval je pri aktivnosti Znanost mladini in tako je že leta 1969 postavil temelje raziskovalnega dela v okviru Jugoslovanskih pionirskih iger — mladi zgodovinarji. Vneto si je prizadeval za razvoj zgodovinskih krožkov ter sodeloval pri raznih tekmovanjih mladih zgodovinarjev.